

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Кафедра журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

РАДІОПРОГРАМА «ЛІТЕРАТУРНІ ВІТРАЖІ»

Студентки IV курсу 4ЖА групи
Освітньої програми Журналістика
Галузі знань 06 Журналістика
Спеціальності 061 Журналістика
Ступеня вищої освіти бакалавра
Берт Дар'ї Володимирівни

Науковий керівник: кандидат наук із
соціальних комунікацій, доцент
Гандзюк Віталій Олександрович

Розширена шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка ECTS _____

Голова комісії: _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Члени комісії: _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) (прізвище, ініціали)

м. Вінниця – 2025 рік

ЗМІСТ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	3
1.1. Теоретична база.....	3
1.2. Обґрунтування проекту.....	12
1.3. Мета роботи.....	13
1.5. Технічні і програмні засоби.....	14
1.6. Сфера застосування.....	15
II. СПЕЦИФІКАЦІЯ РАДІОПЕРЕДАЧІ «ЛІТЕРАТУРНІ ВІТРАЖІ»	16
2.1. Структура радіопередачі.....	16
2.2. Хронометраж.....	16
2.3. Музичний (звуковий) супровід.....	16
2.4. Ідейно-смісловий задум.....	16
2.4. Специфікація аудиторії.....	17
III. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	18
IV. СЦЕНАРІЙ РАДІОПЕРЕДАЧІ «ЛІТЕРАТУРНІ ОБРІЇ».....	20

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Теоретична база

Упродовж останніх десятиліть відбувся суттєвий зсув у дослідницькому фокусі радіожурналістики, від вивчення технічних і жанрових аспектів до аналізу радіо як автономного медіа зі специфічними художніми та нарративними ресурсами. У цьому контексті особливої уваги заслуговують ті наукові праці, що розглядають радіо як засіб популяризації літератури та культурної комунікації.

Серед фахових напрацювань в Україні варто є важливі, які розкривають радіо як соціокультурний феномен. Дослідники наголошують на універсальності радіо в контексті культурної трансляції, включаючи й літературні жанри. У працях докладно проаналізовано зміст культурно-просвітницьких програм, їхній вплив на слухача, особливості побудови ефіру залежно від цільової аудиторії.

Проблемам емпіричного дослідження радіоінформації різної жанрово-видової природи присвячені праці Т. Гиріної [2], Ю. Любченко [13; 14], І. Пенчук [16].

Окремі праці присвячені питанням естетики радіомовлення та формуванню авторського стилю в радіоефірі. У них особливу увагу зосереджено на взаємодії ведучого з літературним текстом, інтонаційній структурі мовлення та ролі інтерпретації у передачах художнього змісту.

Також важливими є розвідки, що аналізують нарративні стратегії у культурно-мистецьких програмах «UA: Радіо Культура» та дослідження трансформації художнього радіожанру в умовах цифровізації.

За словами О. Гояна, радіо – акустичний і одночасно візуальний засіб [2, с. 9]. Поєднання слухового і зорового впливу на радіо дозволяє передавати інформацію на рівні образів. На радіо слід передовсім активувати свідомість аудиторії з тим, щоб вона самостійно відтворила повідомлене. І в цьому ще одна перевага радіо.

О. Гоян виділяє такі типи радіопередач: інформаційні, інформаційно-аналітичні, інформаційно-публіцистичні, культурно-просвітницькі, пізнавально-розважальні, дитячі, спортивні та ігрові. З-поміж них вирізняються культурно-просвітницькі програми присвячені історії, сучасному стану науки, мистецтва, літератури, музики, кіно, театру тощо. Це трансляції вистав здебільшого із щотижневим ефіром [2, с. 125].

У зарубіжному науковому середовищі проблематика літературних програм на радіо досліджується з позицій аудіонаратології – міждисциплінарної галузі, що поєднує лінгвістику, літературознавство, медіазнавство та психологію сприйняття. Значний внесок у цю сферу зробив Мартін Шрьодер (Martin Schroeder), автор праці «Narratives on Air: Literary Storytelling in Modern Radio», де обґрунтовано поняття «аудіолітератури» як окремої форми медійного мистецтва.

Публікації Аманди Бауер (Amanda Bauer) в журналі *Journal of Radio & Audio Media* розглядають особливості адаптації літературних творів у форматі радіодрам та читацьких програм. Авторка досліджує специфіку слухового сприйняття прози та поезії, ролі акторської гри, монтажу та звукового дизайну в конструюванні художнього образу [14].

Особливої уваги заслуговують дослідження, здійснені BBC Research & Development, в яких фахівці аналізують вплив звукової драматургії на сприйняття художнього контенту. Наприклад, у публікації *Sound and Storytelling in Radio Drama* (2021) зазначається, що якість наративу в аудіоформаті напряму залежить від динаміки звуку, структурної ритміки та тембрового багатства.

Варто також звернути увагу на практичні приклади дослідження ефективності літературного контенту. Так, щорічні звіти Європейської мовної спілки (EBU) надають статистику щодо культурного мовлення на державних радіостанціях країн ЄС. Зокрема, за даними дослідження «Culture on Air: European Public Radio Trends» (2020), літературні програми мають стабільну нішу в ефірі суспільних мовників, зокрема у Німеччині (Deutschlandfunk

Kultur), Франції (France Culture), Швеції (Sveriges Radio P1) та Великій Британії (BBC Radio 4).

У публікаціях Національного громадського радіо США (NPR) неодноразово аналізувалася ефективність подачі літературного матеріалу через формати short reads, аудіоновел, поетичних вечорів. Особливу увагу там приділяють динаміці тексту, емоційному ритму, аудіовізуалізації художніх образів.

Аналіз радіопрограм, зокрема літературного спрямування, є складовою сучасних медіадосліджень, що поєднують підходи журналістикознавства, лінгвістики, аудіоестетики та культурології. Вивчення таких програм потребує не лише врахування їх змістового наповнення, а й аналізу жанрових форм, стилістичних особливостей мовлення, музичного оформлення, а також засобів аудіального впливу на слухача [8].

Одним із найбільш уживаних способів вивчення медіапродукту є контент-аналіз – метод дослідження, що дозволяє кількісно та якісно охарактеризувати складові повідомлення. У контексті літературних програм цей метод дозволяє виявити частотність звернення до певних тем, авторів, жанрових форм, а також характер інтерпретації художніх творів.

Наступним поширеним методом є дискурс-аналіз, який передбачає глибоке вивчення мовленнєвих стратегій, риторичних прийомів та стилістичних особливостей ведучих і гостей ефіру. Зокрема, для програм, що мають авторський характер або включають елементи інтерв'ю, дискурс-аналіз дає змогу простежити особистісну манеру ведення діалогу, способи звертання до аудиторії, специфіку формування образу мовця в ефірі.

До актуальних методів також належить аудіоаналіз – вивчення особливостей звукового ряду, включно з тембром, ритмом, інтонацією, використанням пауз, фонових шумів та музики. Цей підхід дає змогу з'ясувати, яким чином створюється емоційне тло передачі, як вибудовується атмосфера, що сприяє сприйняттю літературного тексту на слух. У програмах

художнього змісту (зокрема, радіодрамах) особливу увагу приділяють звуковому дизайну, що виконує не лише естетичну, а й смислову функцію.

Психоакустичний підхід дає змогу оцінити, яким чином слухач сприймає ефір як на рівні розуміння змісту, так і на рівні емоційного впливу. Особливо актуальним цей метод є для дитячих або художніх програм, де інтонаційна експресія та музичне тло відіграють роль провідників у світ літературного тексту.

Серед фундаментальних досліджень, присвячених історії українського радіо, варто відзначити праці Володимира Скуратівського, зокрема його монографію «Історія українського радіо» (2004). У ній автор розглядає розвиток національного мовлення від перших концертів до сучасних культурно-просвітницьких програм, наголошуючи на поступовому перетворенні радіо на майданчик для художньої творчості.

Актуальні аналітичні підходи представлено в наукових збірниках «Телерадіожурналістика» (Київський національний університет імені Тараса Шевченка), де регулярно публікуються статті, присвячені інноваціям у жанровій структурі радіоефіру, проблематиці професійного мовлення та специфіці аудіожурналістики. Зокрема, Олена Тараненко досліджує питання стилістики мовлення у радіоефірі, а Наталія Гуменюк звертається до проблем розвитку авторського жанру в українському культурному мовленні.

Значний інтерес становлять і внутрішні аналітичні звіти Суспільного мовлення, які містять дані щодо популярності окремих передач, частки культурного контенту в ефірі, а також аналіз цільової аудиторії «Радіо Культура». Ці джерела дозволяють оцінити попит на літературні програми, їхню структуру та формати, що виявилися найбільш ефективними.

У світовій практиці особливе місце посідають дослідження радіожанрів і подкастів літературного спрямування, зокрема в межах діяльності BBC Radio 4 (Велика Британія), National Public Radio (США) та ABC Radio National (Австралія). Ці платформи не лише виробляють контент, а й активно підтримують академічне вивчення особливостей радіонаративу [11].

Зокрема, BBC Research & Development публікує матеріали щодо впливу звукового середовища на сприйняття художнього контенту, де обґрунтовується концепція «personal listening environment» – ефекту, при якому радіоінтерпретація художнього тексту створює інтимну атмосферу для слухача. Це положення співвідноситься з теорією медіапсихології, що наголошує на важливості емоційної та когнітивної залученості в процесі споживання аудіоконтенту.

Наукові курси в Лондонському університеті, Колумбійській школі журналістики (США), Університеті Людвіга-Максиміліана (Німеччина) включають окремі модулі з аудіонатива, що передбачають детальний аналіз радіопостановок, подкастів, аудіокниг і художньо-документальних форматів. В межах цих курсів студенти оволодівають навичками сценарного аналізу, роботи з голосом, монтажу та аудіокомпозиції, що є надзвичайно важливим і для створення літературних передач в українському радіопросторі.

Літературні програми в ефірі українських радіостанцій мають давню традицію й продовжують виконувати важливу культурну функцію – популяризувати українську та світову літературу, підтримувати літературний процес, знайомити слухачів з новими іменами, розвивати смак і сприяти формуванню читацької культури. Упродовж десятиліть ці програми виступали не лише джерелом естетичної інформації, а й своєю трибуною для митців, інтелектуалів і науковців.

Найповніше представлення літературної тематики має «UA: Радіо Культура» – третій канал Суспільного мовлення, який спеціалізується на культурно-просвітницьких форматах. Його ефірна сітка включає як аналітичні, так і художньо-літературні програми.

Серед найвідоміших програм варто відзначити:

– «Літературна студія» – щотижнева програма, присвячена сучасним українським письменникам, літературним новинкам та актуальним темам літературного життя. Авторка і ведуча Ірина Славінська. У програмі звучать уривки з книжок, фрагменти інтерв'ю, авторські рефлексії та критичні огляди.

– «Книжкова полиця» – програма, де ведучі (зокрема, Тетяна Терен, Євген Стасіневич) говорять про помітні літературні явища, тенденції в книговидавництві, особливості літературних подій і книжкових фестивалів.

– «Поезія на радіо» – проєкт, у межах якого звучать вірші українських і світових поетів у виконанні авторів або професійних акторів. Програма зберігає спадкоємність традицій ще з радянського часу, коли подібні записи виконувалися на вінілі для архівів Держтелерадіо.

– «Літературний вечір» – авторське читання і обговорення літературних творів, нерідко з залученням фахових критиків, літературознавців або самих авторів. Формат передбачає комбінацію художнього тексту, коментаря та музичних вставок.

Окремо слід відзначити цикл передач «Голос української класики», де звучать твори Івана Франка, Лесі Українки, Михайла Коцюбинського, Ольги Кобилянської в адаптованій звуковій інтерпретації, часто з елементами радіодрами.

Сучасні літературні радіопрограми в Україні охоплюють широкий спектр жанрів і тем. Серед них можна виділити такі форматні моделі:

– Авторська програма/розмова про літературу. Наприклад, «Письменницькі читання», «Ранкова літературна кава». Такі програми нерідко мають суб'єктивне забарвлення, часто створюються самими літераторами або критиками.

– Читання художніх творів у студії або в записі – формат, що апелює до традиції радіоспектаклів. Наприклад, проєкт «Аудіокнига», де озвучуються повісті та оповідання українських авторів.

– Інтерв'ю з письменниками, серед найяскравіших прикладів – програма «Культурна війна» (ведучий Павло Казарін), у якій література часто стає полем дискусій про ідентичність, пам'ять, війну, мову.

– Поетичні формати, короткі вставки в ефірі (наприклад, у ранкових блоках), так звані «поетичні паузи», що мають за мету естетично налаштувати слухача.

– Документальні радіонариси: наприклад, програмний цикл «Українські письменники ХХ століття», де поєднується біографічний матеріал, фрагменти творів, голоси авторів (з архівів), музичне оформлення та коментарі літературознавців.

Крім загальнонаціонального мовлення, літературна тематика активно розвивається і в межах регіональних філій Суспільного, а також на громадських і студентських радіостанціях. Наприклад, на UA: Вінниця реалізовувався проєкт «Слово. Автор. Ефір», де презентували твори письменників з Поділля (ведуча Ольга Копитко); у рамках «Радіо Skovoroda» та подкаст-платформ поширювалися авторські літературні подкасти, наприклад «Слова і голос», де йшлося про актуальну поезію; у студентському середовищі набули популярності формати читання власних віршів у прямому ефірі [7].

Попри технологічні трансформації, літературні програми не втратили своєї актуальності. Навпаки, формати аудіокниг, подкастів, стрімінгових ефірів відкрили нові шляхи донесення літературного змісту до аудиторії. Радіо, з його естетикою звуку та відсутністю візуального тиску, дозволяє слухачеві глибше зануритися в образність тексту, що робить його унікальним інструментом художньої комунікації.

Літературні програми в ефірі радіостанцій вирізняються широким жанровим і форматним спектром, що відображає як зміну технологічних умов мовлення, так і трансформацію читацьких (слухацьких) потреб. Сучасний український радіоефір демонструє усталені й новітні підходи до подання літературного контенту, які можна згрупувати за п'ятьма ключовими форматами: аудіочитання, інтерв'ю, критично-оглядові передачі, поетичні програми та радіодрами.

Формат аудіочитання є одним з найпоширеніших у сучасному літературному мовленні. Йдеться про повне або фрагментарне озвучення літературних творів, як сучасних, так і класичних. Зазвичай ці тексти

подаються в інтерпретації професійних дикторів або акторів, що додає естетичної глибини сприйняттю.

В Україні такий формат репрезентований у програмах «Аудіокнига», «Слухай українське» (UA: Радіо Культура), а також у численних подкаст-проектах. З-поміж жанрових домінант переважає мала проза (оповідання, новели, есеї), хоча дедалі частіше в ефір потрапляють і великі прозові форми, розбиті на серії.

Розмовний формат (інтерв'ю, літературна бесіда, ток-шоу) дає змогу поєднати презентацію творчості із особистісними рефлексіями авторів. Він актуалізує літературу як живий процес, занурений у сучасний культурний, соціальний і політичний контекст [13].

Такі програми як «Літературна студія» (Ірина Славінська), «Книжкова полиця» (Євген Стасіневич, Тетяна Терен), «Культурна війна» (Павло Казарін) вирізняються високим рівнем фахової аналітики, міждисциплінарністю й динамічною подачею.

Формат критичного огляду включає обговорення нових книжкових видань, аналіз літературних тенденцій, огляд фестивалів і премій. Особливістю цього типу програм є інформаційно-аналітична спрямованість, орієнтація на системне осмислення книжкового ринку, а також просвітницька функція.

Цей формат присутній у передачах «Книгознавці», «Читомо.Подкаст», у тематичних рубриках культурно-аналітичних програм. Радіо у цьому випадку функціонує як посередник між книжкою й читачем, допомагаючи зорієнтуватися в інформаційному полі.

Поетичні передачі, побудовані на читанні віршів, як класичних, так і сучасних мають емоційно-естетичну спрямованість і часто подаються у форматі звукової мініатюри. Їх відзначає лаконічність, ритмічність, атмосферність.

Такі програми, як «Поезія на радіо», «Поетична пауза», «Слово і звук», часто супроводжуються музичним оформленням або авторськими

коментарями. Вони сприяють розвитку слухацької чутливості до поетичного слова, формують культуру усного сприйняття літератури.

Окремим форматом є радіодрама або радіоспектакль – інсценізоване прочитання літературного тексту з участю акторів, звукових ефектів, музики. Цей формат поєднує літературу з елементами театру та кіно, створюючи багатошаровий аудіальний досвід.

В українському ефірі прикладом такого формату є цикли «Голос української класики» (UA: Радіо Культура), а також адаптації творів класиків у межах проєктів радіотеатру. Радіодрама особливо ефективна у подачі драматургії, епічних творів та історичних реконструкцій.

Проведений огляд дозволяє зробити висновок, що сучасне вивчення радіоконтенту, зокрема літературного спрямування, базується на широкому спектрі методологічних підходів, від класичних структурно-жанрових досліджень до інноваційних аудіоестетичних і психоакустичних моделей. Водночас, як у вітчизняному, так і в зарубіжному науковому полі, літературні програми визнаються важливим інструментом збереження національної культури та просування читання через аудіо.

Радіоконтент, зокрема літературного спрямування, потребує всебічного аналізу із залученням різних методологічних підходів. Доцільним є поєднання контент- і дискурс-аналізу з аудіоестетичним аналізом і психоакустичним підходом, що дозволяє комплексно оцінити не лише зміст, а й художню цінність та емоційний вплив програми.

Таким чином, аналіз сучасного літературного ефіру в Україні свідчить про багатство форм і сталу присутність літератури в аудіомедіа. Цей контекст є цінним підґрунтям для створення авторських проєктів на перетині журналістики, літератури й аудіокультури, зокрема, для програми «Літературні вітражі».

Аналіз форматного розмаїття літературних радіопрограм засвідчує високий потенціал аудіомедіа в популяризації літератури. Усі зазначені формати, від класичного читання до інтерв'ю та інсценізації, дозволяють

забезпечити широку рецепцію літературного матеріалу, враховуючи потреби як традиційної, так і цифрової аудиторії.

Узагальнення розглянутих підходів створює методологічну основу для реалізації авторської радіопрограми «Літературні вітражі» як прикладу сучасної медіаінтерпретації художнього слова. Досвід українських та зарубіжних дослідників засвідчує актуальність таких підходів у вивченні літературного мовлення, а практики провідних радіостанцій світу – можливість ефективного впровадження подібних форматів в українському ефірі. Це формує теоретичне підґрунтя для реалізації власного творчого проєкту – радіопрограми «Літературні вітражі». У контексті творчого радіопроєкту «Літературні вітражі» доцільним є використання елементів кількох форматів для забезпечення багатопланового, естетично цінного й змістовно насиченого мовлення.

1.2. Обґрунтування проєкту

Культурно-просвітницька радіопрограма «Літературні вітражі» – це авторський творчий проєкт, спрямований на популяризацію української літератури та ознайомлення слухачів з поетичними й прозовими надбаннями митців сучасності, зокрема, представників Поділля. Основна мета програми полягає у створенні змістовного, естетично привабливого аудіопродукту, що поглиблює зацікавлення слухацької аудиторії літературним життям регіону та України загалом.

Доцільність реалізації такої радіопередачі зумовлена потребою привернути увагу громадськості до творчості сучасних українських авторів, зокрема поетів і письменників рідного краю, представити їхній доробок крізь призму особистих історій, свідчень очевидців, сучасників або самих митців. Подібне осмислення не лише інформує, а й створює образ живої літератури, укоріненої в реаліях сьогодення.

Радіопроєкт «Літературні вітражі» виконує не лише інформаційну, а й культурно-виховну функцію: він збагачує слухачів інтелектуально й емоційно, задовольняє потребу в художньому слові, розширює уявлення про українську літературну традицію, сприяє формуванню читацького смаку. Важливим є й просвітницький компонент: через залучення до програми живих голосів авторів і знавців літератури передача створює багатовимірне уявлення про сучасний літературний процес.

1.3. Мета роботи

Мета створення радіопередачі «Літературні вітражі» полягає в наданні слухачам якісного культурно-просвітницького аудіопродукту, що популяризує українську літературу, розкриває багатство сучасного літературного процесу та знайомить з творчістю письменників і поетів, зокрема представників Поділля. Програма покликана не лише інформувати, а й формувати естетичний смак, заохочувати до читання, стимулювати інтерес до художнього слова як джерела духовного збагачення. Через поєднання художніх текстів, літературознавчих коментарів і живого авторського голосу передача створює в ефірі атмосферу діалогу з літературою, актуалізуючи її значення для формування особистості та національної ідентичності.

1.4. Джерела фактів

Джерелознавчою базою для створення радіопередачі «Літературні вітражі» послуговувалися інтернет-ресурси. Офіційний сайт UA: Радіо Культура (<https://radio.kultura.ua/>) як провідна платформа українського радіомовлення культурного спрямування, що містить аудіозаписи, анонси та матеріали літературних програм. Сайт ЛітАкцент (<https://litakcent.com/>) популярне онлайн-видання про літературу, яке висвітлює новини, інтерв'ю та огляди книжок. Електронна бібліотека Українського інституту книги (

institute.org.ua/) – ресурс із повнотекстовими матеріалами, інформацією про авторів і літературні події. Платформи подкастів, що спеціалізуються на літературі, наприклад, «Книжкова полиця» на базі UA: Радіо Культура. Інформаційні сайти і культурологічні портали, зокрема Chytomo (<https://chytomo.com/>).

Ресурси дозволили отримати актуальну, достовірну та різнопланову інформацію про сучасний літературний процес, творчість регіональних авторів і культурно-просвітницькі ініціативи в Україні.

1.5. Технічні і програмні засоби

Процес створення радіопередачі передбачає використання таких основних технічних засобів, як диктофон, пульт мікшерний, мікрофони, комп'ютер, програма для звукозапису та монтажу «Sound Forge».

Репліки ведучої записані безпосередньо в студії звукозапису студентського радіо «Юнітон» Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Порівняно із записами на диктофон, студійні записи є більш чіткими та якісними.

У радіопередачі було використано записи живого голосу поетів.

При створенні радіопередачі «Літературні вітражі» використано цифровий диктофон «Olympus VN-711PC». Диктофон передбачає формат запису WMA, має лише вбудовану пам'ять. Шумознижуючі властивості цього технічного засобу дають змогу отримати якісний чистий звук. За допомогою USB можна швидко скопіювати аудіоматеріал на комп'ютер. Живлення диктофона здійснюється через батарейки.

Після того як відбудеться запис усіх дійових осіб радіопередачі, матеріали копіюються на комп'ютер. Програма цифрового аудіоредактора «Sony Sound Forge Professional 10» надає можливість користувачам обирати потрібні параметри звукозапису, частоти та відтворення власноруч.

1.6. Сфера застосування

Радіопередача «Літературні вітражі» створена для трансляції в ефірі сучасних українських радіостанцій культурно-просвітницького спрямування, таких як «Українське радіо Культура», «Обласне радіо», «Хвиля», «Місто над Бугом», «Юнітон» тощо. Ці платформи об'єднують прагнення до висвітлення національного культурного контенту, зокрема актуальних процесів у сфері літератури та мистецтва.

Аудіопродукт також орієнтований на розміщення в освітньо-комунікаційних медіаресурсах, як-от студентське радіо «Юнітон» (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського), де може використовуватися в межах навчальної, культурної й профорієнтаційної діяльності. Передача сприятиме популяризації української літератури серед молодіжної аудиторії, розширенню доступу до творчих доробків регіональних авторів і підвищенню інтересу до радіожанру як інструменту медіакommунікації.

У перспективі проєкт може бути використаний як складова літературно-мистецьких радіоциклів або як база для подальших медіапроєктів, що поєднують літературу, звук і освіту.

II. СПЕЦИФІКАЦІЯ РАДІОПЕРЕДАЧІ «ЛІТЕРАТУРНІ ВІТРАЖІ»

2.1. Структура радіопередачі

Радіопроеграма «Літературні вітражі» складається з трьох умовних частин, в кожній з яких розповідається про життя різних письменників.

В першій частині слухачі можуть почути про життя та творчість Валентини Гальянаної, в другій – про письменницький шлях Віктора Крупки. Чоловік також поділився власними порадами для письменників-початківців. В третій частині розповідається про Наталю Доляк.

Увесь текст читається під тиху музику, аби не відволікати слухача, при цьому створюючи приємну, затишну атмосферу.

Програма починається з відбивки та привітання ведучої, а закінчується – прощанням ведучої та відбивкою. Під час створення програми використовувались синхрони.

2.2. Хронометраж

Загальна тривалість передачі 15 хвилин.

2.3. Музичний (звуковий) супровід

Для підсилення мовлення персонажів та задля вдалого естетичного оформлення радіопередачі в роботі застосовано звуковий супровід. Для фону та музичних перебивок використано композицію Gentle Documentay Piano.

2.4. Ідейно-смісловий задум

Ідейно-смісловий задум програми полягає в представленні творчості сучасних українських письменників, розповіді про їхні твори та поширенні їхніх імен серед слухачів та шанувальників мистецтва слова.

2.4. Специфікація аудиторії

Радіопрोगрама «Літературні вітражі» орієнтована на широке коло українських слухачів, незалежно від віку, місця проживання, професійного чи соціального статусу, які виявляють інтерес до сучасної української літератури, культурного життя країни, а також прагнуть до саморозвитку й естетичного збагачення.

До цільової аудиторії програми належать:

- молодь і студенти, зокрема гуманітарних спеціальностей, які шукають якісний літературний контент у доступній і привабливій формі;
- викладачі, учителі та працівники сфери культури, які можуть використовувати програму як додатковий ресурс у навчальному чи просвітницькому процесі;
- шанувальники української поезії та прози серед слухачів середнього та старшого віку, які цінують літературну традицію та відкриті до сучасних авторів;
- громадяни із регіонів, зокрема Поділля, яким важливе представлення місцевих авторів та збереження регіонального культурного коду в ефірному просторі;
- слухачі, що споживають аудіоконтент у дорозі, на роботі чи вдома, які надають перевагу змістовному та емоційно збагаченому медіапродукту.

Завдяки гнучкому формату, поєднанню художнього, біографічного та аналітичного матеріалу, програма задовольняє запити як освіченої інтелектуальної аудиторії, так і широких верств слухачів, які прагнуть змістовного культурного дозвілля.

III. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Благовірна Н. Структурно-формувальні елементи мовлення ЧМ (FM)-радіостанцій м. Луцька. *Теле- та радіожурналістика*. 2011. Вип. 10. С. 142-147.
2. Гиріна Т. Вікова характеристика сучасної радіоаудиторії: особливості сприйняття та усвідомлення радіопрограм дітьми. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2014. № 3 (19). С. 55–65.
3. Головенко І. Виразальні засоби в інформаційних, аналітичних і художньо-публіцистичних радіожанрах. *Теле- та радіожурналістика*. 2016. Вип. 15. С. 135-141.
4. Гоян О. Основи радіожурналістики і радіоменеджменту: Підручник. 2-ге вид., допов. К.: Веселка, 2004. 272 с.
5. Громадське радіо. URL: <http://radio.org.ua>
6. Джолос О. Організаційно-правове становлення локальних публічних аудіовізуальних медіа в Україні. *Наукові записки Інституту журналістики : науковий журнал* / голов. ред. Володимир Різун. Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка. 2021. Т. 1 (78). С. 64-73.
7. Електронна бібліотека Інституту журналістики. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua>
8. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. 3-тє вид. Львів: ПАІС, 2008. 268 с.
9. Качкан В. Особливості підготовки матеріалів для радіо і телебачення: навч. посібн. Львів: Редакційно-видавнича група ун-та, 1987. 68 с.
10. Костюк В.В., Костюк Ю.В., Усманова О.В. Журналістські професії на радіо в епоху конвергентності мовлення. *Держава та регіони : Серія, Соціальні комунікації*. 2020. Вип. 2. С. 48-55.
11. Лизанчук В. Основи радіожурналістики: Підручник. К.: Знання, 2006. 628 с.
12. Лизанчук В. Журналісти: зрячі очі суспільства чи полонені джинсою? *Журналіст України*. 2012. № 11. С. 42-44.

13. Любченко Ю. Звукове оформлення дитячих радіопрограм: вікові особливості сприйняття. *Журналістика. Лінгвістика. Дидактика: матер. Всеукр. наук.-практ. конфер.* Полтава, 2010. С. 147–151.
14. Любченко Ю. Радіоказка: особливості логічного та емоційного сприйняття. *Діалог: медіа- студії.* 2010. № 10. С. 27–36.
15. Мірошниченко П. Звуковий образ регіональної радіопрограми в контексті провідних тенденцій розвитку медіаринку. *Наукові записки Інституту журналістики : науковий збірник / за ред. В. Різун, Н. Шумарова, Т. Валяс ; КНУ імені Тараса Шевченка.* 2019. Т. 2 (75). С. 85-94.
16. Нагорняк М. Інформаційне мовлення Національної радіокомпанії України : монографія. Київ : Видавництво ЛВК, 2008. 132 с.
17. Національна радіокомпанія України. ULR: <http://www.nrcu.gov.ua>
18. Нитченко А., Єлісєвенко Ю., Новітні тенденції залучення глядача до створення аналітичного продукту телеканалу 2 ІК. *Наукові записки Інституту журналістики.* 2020. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. С. 41-45.
19. Пенчук І. Аудіовізуальний канал інформації в контексті ефективності переконання дитячої аудиторії. *Діалог: медіа-студії.* 2010. № 10. С. 46–53.
20. Пенчук І. Радіожурналістика: основні засади функціонування: Методичні матеріали для студентів зі спеціальності «Журналістика». Запоріжжя, 2004. 238 с.
21. Пушкарук Н. Мультимедійні технології французьких іномовних і міжнародних теле- та радіоканалів. *Наукові записки Інституту журналістики.* 2018. Том 3/4 (72/73). Інститут журналістики Київський національний університет імені Тараса Шевченка. С. 57-64.
22. Світ радіо. ULR: <http://www.proradio.org.ua>
23. Сербенська О. Роздумуючи про сутність радіо. *Теле- та радіожурналістика.* 2012. Вип. 11. С. 316-325.
24. Стародуб С. Комунікаційний процес як елемент інформаційної війни та впливу на маси. *Держава та регіони : Серія: Соціальні комунікації.* 2019. Вип. 2. С. 17-20.
25. Українська служба радіо «Голос Америки». ULR: <http://www.voanews.com/ukrainian>
26. Українська служба радіо «Свобода». ULR: <http://www.radiosvoboda.org>

IV. СЦЕНАРІЙ РАДІОПЕРЕДАЧІ «ЛІТЕРАТУРНІ ВІТРАЖІ»

Автор: Дар'я Берт

Науковий керівник – кандидат наук з соціальних наук, доцент Віталій Гандзюк.

(відбивка)

Ведуча: Доброго дня, наші шановні слухачі, сьогоднішня наша програма «Літературні вітражі» буде посвячена темі письменників. З вами в студії ведуча Дар'я Берт і я розповім вам про багатьох відомих та маловідомих майстрів слова.

Ведуча: Валентина Гальянова народилась 30 січня 1986 року в селі Лука-Мелешківська, там жінка проживає й досі. Вона закінчила Інститут філології і журналістики Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського.

Валентина Гальянова: Моє дитинство від сучасного відрізняється тим, що в ті часи не було телефонів та інтернету, тому діти більше читали, отримували інформацію з книг, можливо, саме звідти в мене пішов інтерес до творчості.

Ведуча: Її творчий псевдонім Тіна з'явився ще коли була дитиною. За паспортом вона Валентина, але так звали її бабусю та тітку, тому родина скоротила це ім'я до Тіни. Цікавість до літератури з'явилась раніше, ніж дівчинка пішла до школи. В молодших класах Тіна почала писати вірші, перша її поезія була надрукована в газеті «Подільська зоря», коли дівчинка ходила до п'ятого класу. Сьогодні жінка пише і вірші й прозу, але свої віршовані збірки письменниця підписує справжнім ім'ям, а прозові – псевдонімом. Читати Тіна також любить і те, й інше

Валентина Гальянова: Для того, щоб писати поезію, потрібне натхнення, для прози – досвід і праця, адже є ідея, яку ти розвиваєш. Для того, щоб читати поезію, також потрібний настрій, щодо прози – може зацікавити

конкретний жанр, нова книга улюбленого автора. Для того, щоб читати великі прозові твори, потрібен час і зусилля, неможливо охопити роман за 5 хвилин. Для поезії можна виділити всього кілька хвилин.

Ведуча: Серед поетичних жанрів письменниця виділяє філософську лірику, любить як писати її, так і читати. Серед прозових творів жінці подобається поєднання різних жанрів. Вона виділяє химерний роман, фантастику та фентезі.

Валентина Гальянова: Люблю читати якісну літературу, я впевнена, що не існує другорядних жанрів, кожен з них може продемонструвати найкращі зразки прозового письма, яким можна захоплюватись і які можуть претендувати на найвищі літературні звання та премії.

Ведуча: У власній творчості Валентина Гальянова також звертається до химерного роману, навіть у її реалістичних романах з'являються елементи містики. У її книгах часто можна зустріти загадки та відкриті фінали.

Ведуча: Валентина Гальянова планує продовжувати свою творчість, на даний момент письменниця має вісім виданих книг: п'ять поетичних збірок, два романи й одна збірка химерних оповідань. У жінки вже є чимало написаних але поки не опублікованих творів, які вона планує видати.

Ведуча: Сьогодні видання книг в Україні – справа нелегка, іноді від написання останнього слова, до того моменту, коли книга потрапляє на полицю книгарні, можуть пройти роки. Але всьому свій час і хороший твір завжди знайде свого читача.

(музична перебивка)

Ведуча: Віктор Петрович Крупка народився в 1976 му році в селі Педоси, тоді ще Погребищенського, а зараз – Вінницького району, в звичайній селянській родині, мабуть, саме тому в творчості Віктора так часто з'являється село. Батько й мати працювали на фермі, в родині було троє дітей, серед яких Вітя наймолодший і найулюбленіший.

Віктор Крупка: Згадуючи дитинство, варто говорити про те, як дитячі враження потім відобразилися в творчості людини. Вони дуже фрагментарні,

як пазлики, як скалки, не можливо знати, в яку мить, яке враження чи який спогад дасть про себе знати. Я не можу говорити однозначно, було моє дитинство щасливим, чи ні. Я скажу відверто, що я був дитиною, яку любили. В моїй поезії проявляється дуже багато світла та щирості. Я люблю писати світлу поезію.

Ведуча: Хлопчик почав цікавитись літературою ще зі школи, йому напрочуд легко давались українська мова й література.

Віктор Крупка: Це те, в чому я кохався, те, що я любив, те, чим я володів найкраще. Словом - головним інструментом серед всіх інструментів, які дають можливість опанувати мистецтво. Існують інші види творчості, але для мене було очевидно, що саме слово має бути моїм інструментом і в роботі, і в мистецтві, завдяки якому я став тим, ким я став. Чи досяг я рівня, про який мріяв? Напевно, що ні. Бо насамперед мрієш про самореалізацію і навіть мрієш про славу. Це не егоїзм, це нормальна людська риса, коли ти прагнеш визнання і коли ти розумієш, що твої твори читають, ними захоплюються і вони подобаються іншим людям, - говорить Віктор.

Ведуча: В 1991-му році, закінчивши 9 класів, хлопець вступив до Вінницького педагогічного училища, а в 1996-му – до Вінницького державного педагогічного інституту. З 2001-го року чоловік працює на кафедрі української літератури, саме тоді починається його активний творчий шлях.

Ведуча: У своїй творчості Віктор Крупка надає перевагу поезії, але читає чоловік книги різних жанрів. Серед улюблених письменників він згадує імена Григорія Чубая, Івана Андрусика, Василя Стуса й Наталки Білоцерківець.

Віктор Крупка: Я дуже люблю глибоку, психологічну або медитативну поезію, тобто філософську. Вона дає можливість відчувати оцю множинність інтерпретацій, аналізувати твір і щоразу, коли читати, то розуміти, що його можна по-іншому відчувати, по-іншому бачити. Тобто це розуміння того, що він дуже багатогранний, як і наше, зрештою, життя. Немає поганих або злих людей, є люди дуже багатогранні, всеохопні, неосяжні в своїх психологічних екзистенціях.

Ведуча: Серед віршів письменника є твори зовсім різних жанрів, найголовніше для нього – «...не загубити себе. Мати свою творчу манеру, за якою тебе будуть впізнавати». Сьогодні чоловік продовжує творити й покращувати свою майстерність, писати так, аби читачеві було про що подумати. Віктор Крупка вважає, що аби досягти мети, треба дуже багато працювати, що натхнення – це величезне бажання щось робити.

Ведуча: Творчий шлях не завжди буває легким, чимало разів Віктор Крупка сумнівався, хотів припинити писати, але так і не зміг цього зробити. Негативно на творчості чоловіка позначилось і повномасштабне вторгнення, перший твір письменник написав лише наприкінці березня. Цей вірш називається «Повертайся живим», музикант Юрій Іванець пізніше поклав ці слова на музику. Для того, щоб творчо відновитись, Віктору знадобилось кілька місяців, але його вірші стали іншими, чеснішими та простішими.

Ведуча: Письменник дав декілька порад тим, хто тільки починає писати.

Віктор Крупка: Насамперед – читати, якомога більше, тому що дуже багато залежить від словникового запасу, від розуміння того, як формувати думку, як вибудовувати образ, як досягати цільності його в своєму фінальному вивершенні. Тому читати, читати і ще раз читати. А потім - дослухатися до майстрів і бути вдячним за те, що часто майстри дають тобі якісь поради. Їх може бути не так багато, але треба усвідомлювати, що ці поради є, що треба бути гнучким, щоб на них реагувати, бо доволі складно перебудувати себе. Ще складніше вміти цю пораду втілити в життя на папері. Тільки коли ти гнучкий, коли ти не тільки розумієш пораду, але вмієш з нею погратися і втілити в життя це супер, значить ти крокуєш вперед, значить ти дослухаєшся до світу. Але насамперед треба дослухатися до себе, бо тільки ти сам можеш визначити, хороший твір, чи ні. Тільки сам, не варто слухати нікого. В кінці кінців ти осягнеш свою унікальність і те, що ти здатний на щось хороше в цьому житті. Кожен твір можна допрацювати на 100%. Раніше я так не думав, сьогодні я думаю, що можна це зробити, якщо тобі вистачає мудрості не поспішати, не

виставляти текст у Фейсбук чи інші мережі, а допрацювати до того рівня, коли ти розумієш, оце вже цукерочка, оце вже можна давати людям.

(музична перебивка)

Ведуча: Наталя Юріївна Доляк народилась в листопаді 1967-го року в місті Вінниця, в родині робітників. За словами жінки, тато не міг жити без книг та походів у кіно, мабуть, саме від нього Наталя успадкувала любов до слова. Книги дівчинка любила завжди, ще відколи навчилась читати, але писати почала вже в дорослому віці.

Ведуча: Наталка була пустотливою дитиною: любила сидіти на дереві та дразнити перехожих, частенько ховала залишки їжі за холодильник, бо не любила доїдати до кінця, часто билась із братом. Вона вічно бігала з розтріпаною зачіскою, бо помите на ніч волосся скуйовджувалось після сну, її піонерський галстук був вічно зім'ятий, бо вдягала його лише перед школою, ненавиділа білі комірці на формі. Дівчинка мріяла стати акторкою та займалась спортом.

Ведуча: В 2003-му році вона закінчила Харківський університет мистецтв імені Івана Котляревського, дівчина таки здобула омріяну акторську освіту. За одинадцять років до цього вона встигла побувати в Швеції та Фінляндії. Зараз жінка тимчасово проживає в Польщі й має двох дітей.

Наталя Доляк: Люблю поезію. Але не все римоване. Мене захоплюють талановиті поети. Сама не пишу вірші – не маю хисту й таланту. Моя стихія – проза і драматургія, - говорить жінка.

Ведуча: Жінка пише на різні жанри, її творчість народжується завдяки натхненню й пливе за його течією. Дуже часто в свої творчості Наталя звертається до жанру детектив. Можна згадати її «На «Сьомому небі»» та «Шикарне життя у Вупперталі».

Ведуча: Після повномасштабного вторгнення Наталя написала вже немало творів, а саме – іронічний детектив «Місце останньої реєстрації громадян» та роман «Як її не любити». Зараз письменниця готує до другу

родинну сагу «Вільшані коники». Всі ці твори були створені її власним болем, вони є спробою пережити та передати читачам печальну реальність війни.

Ведуча: Ви слухали програму «Літературні вітражі», з вами була ведуча Дар'я Берт, до нових зустрічей.

(відбивка)

Над програмою працювали:

Автор і ведуча: Дар'я Берт

Звукорежисер: Дар'я Берт

Літературний редактор: Віталій Гандзюк